

Archeologijos katedros mokslinės veiklos apžvalga

2018 metai

Konferencijos, seminarai

2018 m. penkioliktą kartą Lietuvos nacionalinio muziejaus surengtuose tęstiniuose skaitymuose, dedikuotuose archeologei prof. Marijai Gimbutienei, vasario 21 d. doktorantė Skaistė Ardavičiūtė skaitė pranešimą „Šaukštai su apaštalo figūromis“, balandžio 4 d. doc. dr. Egidijus Šatavičius drauge su Aldu Matiuku ir Sauliumi Zakarevičiumi – „Povandeniniai Žeimenos lobiai“.

2018 m. balandžio 11–15 d. doc. dr. Giedrė Keen Vašingtone (Jungtinės Amerikos Valstijos) vykusiame Amerikos archeologų draugijos renginyje (*83rd Annual Meeting of Society of American Archaeology*) skaitė pranešimą „Geographical Margins as Key to Understanding Food Globalization in Prehistory: Case Study for Mountain Populations of Kyrgyzstan“.

2018 m. gegužės 15–19 d. Minske vykusioje Baltarusijos valstybinio universiteto organizuotoje tarptautinėje konferencijoje „3-ieji moksliniai skaitymai profesoriumi V. N. Riabcevičiui atminti“ doc. dr. Aleksiejus Luchtanas skaitė pranešimą „Imperatoriaus Voluziano (251–253) monetos ir galindai: istorinės falsifikacijos rekonstrukcija“ (bendraautoris – prof. Oleg Poliakov, Vilniaus universitetas).

2018 m. gegužės 15–18 d. Sankt Peterburge (Rusija) vykusioje tarptautinėje konferencijoje „Subsistence Strategies in the Stone Age, Direct and Indirect Evidence of Fishing and Gathering“ doktorantas Mindaugas Grikpėdis skaitė pranešimą „Plats in Pots. SEM Research of Ceramic Silicon Casts from the Prypiat River Basin“ (bendra autoriai Endo Eiko – Meiji universitetas, Japonija; Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė – Lietuvos istorijos institutas; Mikola Kryvaltsevich ir Maryia Tkachiova – Baltarusija).

2018 m. rugpjūčio 31 d. Kijeve (Ukraina) vykusiame seminare „Ukraine as the Crossroad for Agricultural Dispersal in Eurasia“ doktorantas Mindaugas Grikpėdis skaitė pranešimą „Archaeobotanical Investigations in Belarus“.

2018 m. rugpjūčio 23 d. Kernavėje vykusiame tarptautiniame Baltijos šalių paveldo specialistų seminare doc. dr. Justina Poškienė skaitė pranešimą „Archeologijos paveldo valdymas: Lietuvos patirtis ir iššūkiai“.

2018 m. rugsėjo 5–9 d. XXIV Europos archeologų asociacijos kongrese Barselonoje (Ispanija) pranešimus skaitė: prof. dr. Albinas Kuncevičius, doc. dr. Justina Poškienė, dr. Rokas Vengalis ir doc. dr. Gintautas Vėlius – „Landscape of the Statehood: Environment Transformations in the Historical Capitals of Lithuania“; doc. dr. Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė Keen – „Life in the Margins: A Bioarchaeological Approach to studying Human Adaptation Strategies in the Prehistoric Central Tian Shan“; dr. Giedrė Piličiauskienė (Vilniaus universiteto Bioarcheologijos tyrimų centras) ir J. Paškonytė (Šiaulių „Aušros“ muziejus) – „Animal Trade in Lithuania: Spread of Foreign Animals during the 17th–18th Centuries“; doktorantas Karolis Minkevičius – „Archaeobotany of Lithuanian Hillforts: Development and Perspectives“.

Received: 14/12/2018. Accepted: 17/12/2018

Copyright © 2018 Violeta Vasiliauskienė. Published by Vilnius University Press

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution Licence](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

2018 m. rugsėjo 19–21 d. Stavangeryje (Norvegija) vykusiam Šiaurės Europos archeobotanikų susitikime (*Nordic Archaeobotany Group Meeting*) pranešimus skaitė doc. dr. Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė – „The Delay of Agriculture to the North Eastern Europe“ ir doktorantas Karolis Minkevičius – „A Brief History of Oats in Prehistoric Lithuania“.

2018 m. rugsėjo 27 d. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose vykusioje konferencijoje „Lietuvos ir vokiškai kalbančių kraštų istoriniai ryšiai“, kurią organizavo Valdovų rūmų muziejus drauge su Lietuvos istorijos institutu ir Vilniaus universiteto Istorijos fakultetu, doktorantė Rasa Valatkevičienė skaitė pranešimą „Ryšius su Vokietija atspindžiai XIV–XVI a. Vilniaus Žemutinės pilies Valdovų rūmų archeologinės medžiagos ir istorinių šaltinių kontekste: juvelyrikos ir tekstilės atvejai“.

2018 m. lapkričio 22–24 d. doc. dr. Algimantas Merkevičius dalyvavo Hamburgo universiteto (Vokietija) Prieistorinės archeologijos instituto organizuotoje mokslinėje konferencijoje „Circum-Baltic Interactions in the Bronze Age“ (CIBA). Lapkričio 23 d. skaitė pranešimą „Bronze Age Fortified Settlements in the Southern Part of the East Baltic Region“.

2018 m. lapkričio 23–24 d. Marijampolėje vykusioje tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Naujausi archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje“ doc. dr. Gintautas Vėlius skaitė pranešimą „Našlaičių kapinių (Vilniaus m.) tyrimai ir Adolfo Ramanausko-Vanago palaikų paieška“.

Doktorantų seminarai

2018 m. kovo 7 d. Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto ir Lietuvos istorijos instituto doktorantų seminare Karolis Minkevičius skaitė pranešimą „Geležies amžiaus gyvenviečių paleobotaniniai tyrimai“.

2018 m. gegužės 9 d. Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto ir Lietuvos istorijos instituto doktorantų seminare pranešimus skaitė Rasa Valatkevičienė – „Tauriųjų metalų juvelyriniai dirbiniai XIII–XVII a. Vilniuje kompleksinių tyrimų duomenimis“ ir Ramūnas Šmigelskas – „Laidosena tarp pilkapių vėlyvajame geležies amžiuje“.

Paskaitos, diskusijos

2018 m. kovo 13 d. „Delfi“ konferencijoje dalyvavo doc. dr. Gintautas Vėlius ir prof. dr. Albinas Kuncevičius. Kalbėta apie Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracijos signataro, Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio ginkluotųjų pajėgų vado Adolfo Ramanausko-Vanago palaikų paieškas Vilniuje, vadinamosiose Našlaičių kapinėse.

2018 m. balandžio 14 d. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmų muziejuje doktorantė Rasa Valatkevičienė skaitė viešą paskaitą „Renesanso mados kodas: nuo audinių iki brangakmenių“.

2018 m. gegužės 18–19 d. Vilniuje pirmą kartą Baltijos šalyse organizuotoje tarptautinėje parodoje „HERITAS. Tarptautinė kultūros paveldo tvarkybos ir technologijų paroda“ (*Heritas. International Fair of Cultural Heritage Conservation and Technologies*) paskaitas skaitė doc. dr. Justina Poškienė – „Kultūros paveldo tyrėjas. Studijų galimybės ir perspektyvos“ bei „Archeologijos paveldo apsauga *in situ*: problemos ir galimybės“ ir doktorantė Agnė Žilinskaitė – „Kas yra archeologiniai tyrimai, kada ir kokie jie yra būtini bei naudingi“.

2018 m. spalio 3 d. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje vyko Adolfo Ramanausko-Vanago istorijos tyrimų pristatymas. Jame dalyvavo doc. dr. Gintautas Vėlius. Jis papasakojo, kaip po ilgamečių paieškų Vilniaus Našlaičių kapinėse buvo atrasti A. Ramanausko-Vanago palaikai.

2018 m. gruodžio 4 ir 6 d. doc. dr. Justina Poškienė Lietuvos archeologijos draugijos organizuotame kvalifikacijos kėlimo seminare „Archeologija Lietuvoje. Pažink, aplankyk, atrask“ skaitė paskaitas.

2018 m. gruodžio 11 d. Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto Metų paskaitą „Adolfo Ramanausko-Vanago palaikų paieška ir identifikacija“ skaitė doc. dr. Gintautas Vėlius, dr. Justina Kozakaitė ir Dalius Žygelis. Renginys vyko Nacionaliniame muziejuje Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai.

Išvykos

2018 m. kovo 10–18 d. doc. dr. Justina Poškienė buvo išvykusi į Mianmarą. Mandalėjaus (Mandalay) universitete ji skaitė paskaitas ir vedė mokymus universiteto dėstytojams temomis „Siekiami studijų rezultatai: studijų programos, modulio, dalyko lygmenys“ bei „Studentų darbo krūvis ir siekiami studijų rezultatai“. Erasmus + ICM mokymo vizitą, skirtą universitetinių studijų programų rengimui bei tarptautinių ryšių plėtotei, organizavo Koimbros universitetų grupė.

2018 m. rugpjūčio 10–12 d. doc. dr. Aleksiejus Luchtanas dalyvavo archeologijos festivalyje, skirtame rekonstrukcinei metalurgijai, „52 Dymarki“ Naujojoje Slupijoje (Nowa Słupia) (Świętokrzyska, Lenkija).

2018 m. rugsėjo 19–24 d. doc. dr. Aleksiejus Luchtanas buvo išvykęs į XXIV tarptautinį archeologijos festivalį Biskupine (Lenkija) dalyvauti edukacinėse veiklose.

2018 m. spalio 1–6 d. doc. dr. Giedrė Keen ir doc. dr. Aleksiejus Luchtanas lankėsi Sherubtse koledže Butano karalystėje. Buvo pasidalyta archeologijos studijų bei archeologinių tyrimų organizavimo patirtimi.

Apdovanojimai

2018 m. liepos 6 d. Prezidentė Dalia Grybauskaitė ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi apdovanojo Archeologijos katedros doc. dr. Gintautą Vėlių, 2018 m. nustačiusį Lietuvos partizanų vado A. Ramanausko-Vanago palaikų užkasimo vietą.

2018 m. rugsėjo 10 d. Vyriausybės kancleris Algirdas Stončaitis įteikė padėką Archeologijos katedros doc. Gintautui Vėliui, kuris Vilniuje, Našlaičių kapinėse Antakalnyje, rado su sovietų okupacija kovojusio Lietuvos partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago palaikus.

2018 m. lapkričio 29 d. Archeologijos katedros doc. Gintautui Vėliui už Adolfo Ramanausko-Vanago palaikų suradimą įteikta pirmoji Varėnos rajono savivaldybės įsteigta Adolfo Ramanausko-Vanago premija bei diplomai.

Pripažinimas

2018 m. rugsėjo 5–8 d. Barselonoje (Ispanija) vyko XXIV Europos archeologų asociacijos kongresas. Šio kongreso vienos iš sesijų (628-osios, „The Past and Future of Hillforts – Challenges, Chances, Perspectives“) organizatorius drauge su Timo Ibssenu (Šlezvigo baltų ir skandinavų archeologijos centras), Andriu Šnė (Rygos universitetas), dr. Gintautu Zabiela (Lietuvos archeologijos draugija) buvo ir prof. dr. Albinas Kuncevičius. Kongreso metu A. Kuncevičius drauge su minėtais mokslininkais skaitė įvadinį sesijos pranešimą „Introduction: Problems, Needs, and Tasks of studying Hillforts“.

2018 m. rugsėjo 5–8 d. Barselonoje (Ispanija) vykusio XXIV Europos archeologų asociacijos kongreso metu doktorantė Agnė Žilinskaitė buvo išrinkta Europos archeologų asociacijos tarybos nare (iki 2021 m.). Šią tarybą sudaro 9 renkami nariai.

Padėka

2018 m. birželio 28 d. doc. dr. Algimantui Merkevičiui skirta rektoriaus Padėka, kurioje dėkojama už ištikimybę Vilniaus universitetui, mokslinio ir pedagoginio darbo metus, mokslo žurnalo „Archaeologia Lituana“ tęstinumo užtikrinimą ir mokslo kultūros puoselėjimą.

Disertacijos

2018 m. kovo 2 d. Archeologijos katedros doktorantas Šarūnas Jatautis apgynė humanitarinių mokslų srities, istorijos mokslo krypties (05 H) daktaro disertaciją „Lietuvos paleodemografija (osteologinių tyrimų duomenimis)“. Mokslinis vadovas – prof. dr. Rimantas Jankauskas.

2018 m. rugsėjo 14 d. Archeologijos katedros doktorantė Justina Kozakaitė apgynė humanitarinių mokslų srities, istorijos mokslo krypties (05 H) daktaro disertaciją „Traumos XIII–XVIII a. Lietuvoje bioarcheologiniais duomenimis“. Mokslinis vadovas – prof. dr. Rimantas Jankauskas.

2018 m. rugsėjo 18 d. Archeologijos katedros doktorantė Gabrielė Gudaitienė apgynė humanitarinių mokslų srities, istorijos mokslo krypties (05 H) daktaro disertaciją „Lietuvos Panerio baseino vakarinės dalies pirminis apgyvendinimas“ (disertacija parengta anglų kalba). Mokslinis vadovas – doc. dr. Aleksiejus Luchtanas.

Projektai

2018 m. buvo tęsiamas projektas „Vilniaus pilių gyventojai XIV–XVIII a. Socialinė struktūra ir kasdienybė“ (projekto vadovas dr. Povilas Blaževičius, vykdytojai dr. Giedrė Piličiauskienė, Neringa Dambrauskaitė ir Toma Zarankaitė-Margienė). Dalyvauta XXIV Europos archeologų asociacijos kongrese Barselonoje (Ispanija), jame skaitytas pranešimas „First Consumption at Vilnius Lower Castle (13th–17th C.)“ (pranešimo bendraautorai dr. Povilas Blaževičius, dr. Giedrė Piličiauskienė ir Diana Tetereva (Vilniaus žaislų muziejus)).

2018 m. buvo tęsiamas projektas „Valstybingumo kraštovaizdis: aplinkos transformavimas Lietuvos istorinėse sostinėse“ (projekto vadovas prof. dr. Albinas Kuncevičius, vykdytojai doc. dr. Gintautas Vėlius, dr. Rokas Vengalis, doc. dr. Justina Poškienė, doc. dr. Regina Prapiestienė). Dalyvauta XXIV Europos archeologų asociacijos kongrese Barselonoje (Ispanija) – skaitytas pranešimas „Landscape of the Statehood: Environment Transformations in the Historical Capitals of Lithuania“ (pranešimo bendraautorai prof. dr. Albinas Kuncevičius, doc. dr. Justina Poškienė, dr. Rokas Vengalis ir doc. dr. Gintautas Vėlius).

2018 m. vykdytas projektas „Paribiai ar centrai? Mitybos adaptacijos strategijos ir Vidurinės Azijos kalnų priešistorinių bendruomenių reikšmė maisto globalizacijai“ (projekto vadovė – doc. dr. Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė Keen). Vykdydamas projektą 2018 m. kovo 26 d. buvo organizuotas seminaras „Margins or Nodes? Dietary Adaptation Strategies and the Role of Inner Asian Mountain Communities in Prehistoric food Globalization“.

Renginiai moksleiviams

2018 m. kovo 15–16 d. Jaunųjų istorikų mokyklos, kurią organizuoja Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras ir Vilniaus universiteto Istorijos fakultetas, 9–12 klasių moksleiviams buvo skaitomos paskaitos: doktorantė Rasa Valatkevičienė – „Archeologija nuo tyrimų perkasoje iki radinio muziejuje“; prof. Albinas Kuncevičius – „Dubingiai – Radvilų tėvonija“; doktorantas Karolis Minkevičius – „Šokis su drakonais: keltai, vikingai ir kraštovaizdžio archeologija“; dr. Giedrė Piličiauskienė – „Kodėl ir nuo kada mes nebemedžiojame? Žmonių ekonomikos ir mitybos pokyčiai VIII tūkst. pr. Kr. – XVIII a.“; doc. Gintautas Vėlius – „Partizaninio karo archeologija“.

2018 m. gruodžio 5 d. Vilniaus universiteto Istorijos fakultete vyko renginys, skirtas 9–12 klasių moksleiviams, „Archeologija. Nuo kastuvo iki molekulės“. Jo metu doc. dr. Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė Keen skaitė paskaitą „Archeologija. Nuo kastuvo iki molekulės“. Veikė mokslinės laboratorijos „Gamta ir žmogus archeologo akimis“ (archeobotanikos laboratorija), „Ką archeologui pasakoja gyvūnai“ (zooarcheologijos laboratorija, dr. Giedrė Piličiauskienė) ir „Medinių archeologinių radinių istorijos“ (dendrologijos laboratorija). Renginį užbaigė viktorina „Ką turi žinoti kiekvienas Indiana Džounsas ir kiekviena Lara Kroft“.

Violeta Vasiliauskienė